Ministerstwo
Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Dariusz Mazur

BK-VII.0520.330.2025
Warszawa, 29 września 2025 r.

Pani

Małgorzata Kidawa-Błońska

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

w odpowiedzi na oświadczenie, złożone przez Panią Senator Beatę Małecką-Liberę na 40. posiedzeniu Senatu 7 sierpnia 2025 roku, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Zgodnie z art. 61 § 1 i 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 334 ze zm.; dalej: „u.s.p.”), na stanowisko sędziego sądu rejonowego mogą zostać powołane następujące osoby:

- asesorzy sądowi, którzy pełnili obowiązki sędziego co najmniej przez trzy lata,
- sędziowie sądu administracyjnego lub sądu wojskowego,
- prokuratorzy,
- osoby pracujące w polskiej szkole wyższej, w Polskiej Akademii Nauk, w instytucie badawczym lub innej placówce naukowej i mające tytuł naukowy profesora albo stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych,
- adwokaci, radcowie prawni, notariusze, jeśli wykonywali zawód co najmniej przez trzy lata,
- prezesi, wiceprezesi, radcowie Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli zajmowali stanowisko co najmniej przez trzy lata.

+48 22 52 12 888
kontakt@ms.gov.pl
www.gov.pl/sprawiedliwosc

Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa P-33

Z kolei na podstawie art. 106h u.s.p. na stanowisko asesora sądowego mogą być mianowani tylko absolwenci aplikacji w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, którzy złożyli egzamin sędziowski lub prokuratorski.

W ostatnich latach działania ustawodawcy były nakierowane na usunięcie większości z dość licznych „bocznych" ścieżek dostępu do zawodu sędziego z pozostawieniem, jako zasadniczej drogi wiodącej przez aplikację sędziowską (w tym aplikację uzupełniającą - skróconą formę aplikacji przeznaczoną dla referendarzy sądowych i asystentów sędziego), zdanie egzaminu sędziowskiego i asesurę, przy jednoczesnym dążeniu do ukształtowania zawodu referendarza sądowego, jako w pełni autonomicznego, „docelowego" zawodu, a nie jedynie drogi awansu do zawodu sędziego. Takie traktowanie zawodu referendarza miało sprzyjać wykreowaniu doświadczonej kadry referendarzy sądowych.

Należy podkreślić, że 10 sierpnia 2018 roku do ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2022 r. poz. 217 ze zm.) dodano Rozdział 3A (art. 37a i nast.)[1]. Tą zmianą wprowadzono możliwość odbywania aplikacji uzupełniającej sędziowskiej oraz aplikacji uzupełniającej prokuratorskiej dla osób, które:
- w okresie 5 lat przed dniem przeprowadzenia konkursu na aplikację uzupełniającą sędziowską albo na aplikację uzupełniającą prokuratorską były zatrudnione łącznie przez okres co najmniej 2 lat na stanowisku referendarza sądowego, asystenta sędziego lub asystenta prokuratora **oraz**
- w dniu przeprowadzenia konkursu na aplikację uzupełniającą sędziowską albo na aplikację uzupełniającą prokuratorską są zatrudnione na stanowisku referendarza sądowego, asystenta sędziego lub asystenta prokuratora.

Taka ścieżka dojścia do zawodu sędziego przez asesurę, dedykowana referendarzom sądowym oraz asystentom sędziów jest atrakcyjna dla tych grup zawodowych, gdyż nie wymaga konkurowania z innymi kandydatami. Odbycie aplikacji uzupełniającej z jednej strony gwarantuje nabór do służby sędziowskiej osób o odpowiedniej wiedzy

[1] ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 1443)

i kwalifikacjach, a z drugiej wychodzi naprzeciw uzasadnionym aspiracjom tych grup zawodowych.

Wskazana ścieżka dojścia do zawodu sędziego poprzez aplikację uzupełniającą jest aktualnie rozwiązaniem optymalnym, wyboru najlepszych kandydatów spośród tych referendarzy (i asystentów), którzy aspirują do objęcia stanowiska sędziowskiego.

Nadto, co istotne, wybór ten ma charakter konkurencyjny i jest oparty o sprawiedliwe i mierzalne kryterium, jakim jest wiedza i umiejętność logicznego rozumowania. Aplikacja uzupełniająca pozwala na uzyskanie wiedzy i doświadczenia niezbędnych do zdania egzaminu sędziowskiego, co jest warunkiem objęcia stanowiska asesorskiego. Asesura służy ocenie kwalifikacyjnej, której pozytywny wynik jest warunkiem dożywotniej nominacji sędziowskiej.

Jednocześnie warto podkreślić, że Ministerstwo Sprawiedliwości zleciło Instytutowi Wymiaru Sprawiedliwości temat badawczy pt. „Analiza modelu ścieżki dostępu do urzędu sędziego sądu powszechnego”. To zagadnienie odnosi się do analizy ewoluowania modelu dojścia do zawodu sędziego ukształtowanego pod rządami ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 334 ze zm.) oraz oceny jego funkcjonowania pod kątem sygnalizowanej przez różne podmioty potrzeby otwarcia referendarzom sądowym i asystentom sędziów pozaaplikacyjnej ścieżki dojścia do zawodu sędziego.

Badanie skupi się na analizie liczby zwolnionych stanowisk sędziowskich w okresach rocznych od 1 stycznia 2018 roku, prognozie co do zmian w liczbie zwalnianych stanowisk sędziowskich z uwagi na strukturę wiekową, tendencji zmian w liczbie zwalnianych stanowisk sędziowskich wynikającej z innych czynników, poziomu zainteresowania procedurą nominacyjną, przyczyn, które powodują różnice w poziomie zainteresowania procedurą nominacyjną, poziomie doświadczenia zawodowego osób zgłaszających się do procedury nominacyjnej, możliwości Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury co do zwiększenia liczby aplikantów na aplikacji uzupełniającej, poziomu zainteresowania

aplikacją sędziowską i aplikacją uzupełniającą, rodzaju doświadczenia zawodowego kandydatów na aplikantów, liczbie referendarzy i asystentów, którzy zgłosili się na aplikację (uzupełniającą) i analizie wyników, jakie osiągnęli na egzaminie sędziowskim.

Realizacja powyższego tematu badawczego spodziewana jest na koniec 2025 roku i posłuży do ponownej oceny zasadności zgłaszanych postulatów dotyczących otwarcia referendarzom sądowym (i asystentom sędziów) pozaaplikacyjnej ścieżki dojścia do zawodu sędziego. Dopiero po analizie wniosków raportu podjęta zostanie decyzja co do ewentualnego wszczęcia prac legislacyjnych związanych z poszerzeniem dostępu do zawodu sędziego.

Z wyrazami szacunku

Dariusz Mazur
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/